

Visuomenės vaistinės farmacijos specialisto vaidmuo farmacinės paslaugos teikimo procese: tikslai ir iššūkiai

Rasa Marcinkevičienė

BENU vaistinių Lietuvoje vadovė

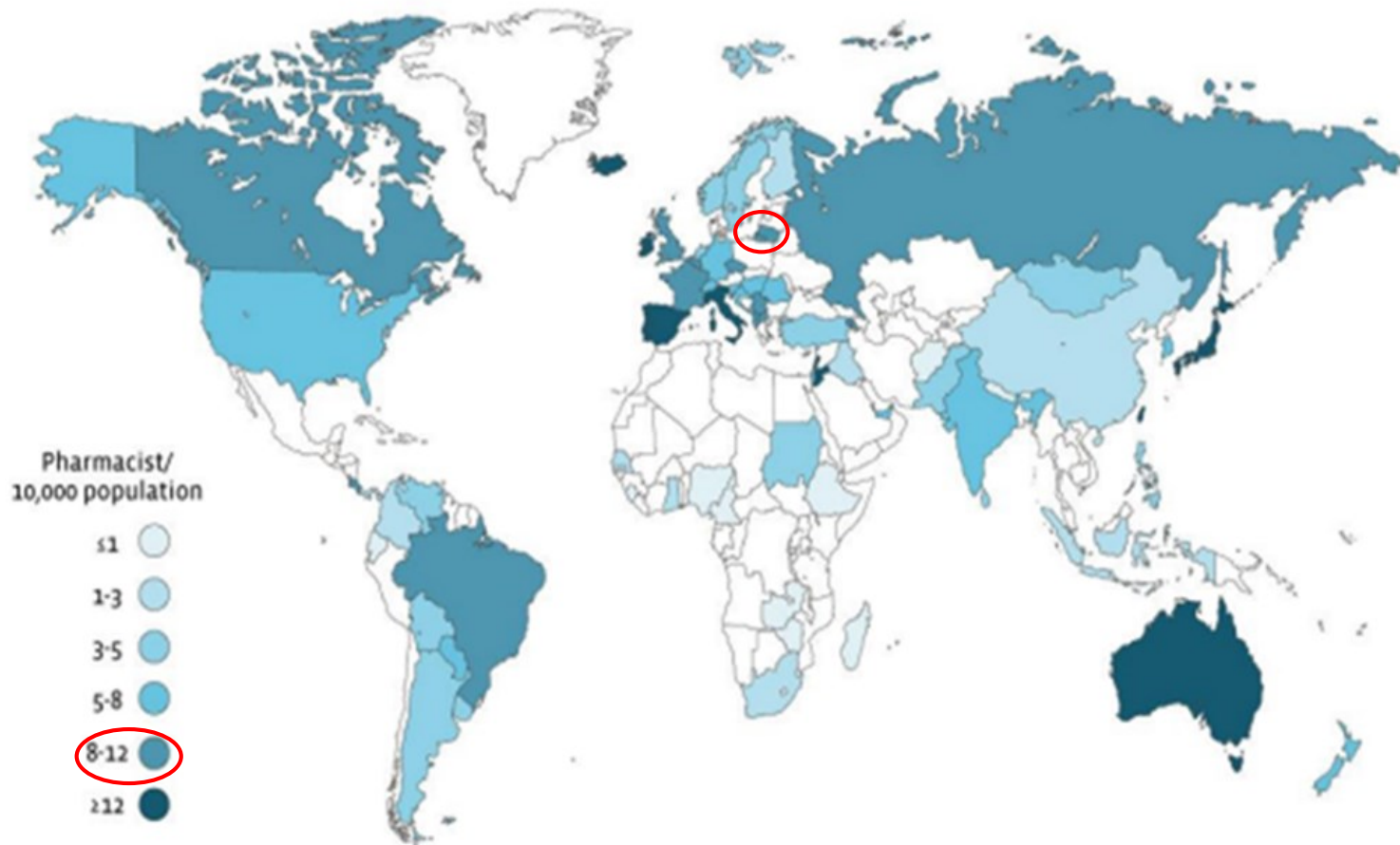
2018 12 11

Panevėžys

- **Gera vaistinių praktika** - normų, nustatančių reikalavimus vaistinės veiklai, įskaitant farmacinės paslaugos teikimą ir farmacinės rūpybos principų įgyvendinimą, visuma.
- Parduodant (išduodant) gyventojui vaistinius preparatus, būtina suteikti gyventojams kokybišką farmacinę paslaugą.
- **Farmacinę paslaugą vaistinėse teikia:**
  - Farmacijos specialistai (vaistininkai);
  - Vaistininko padėjėjai (farmakotechnikai), prižiūrimi vaistininkų.
- **Farmacinės rūpybos paslauga visuomenės vaistinėse pradėta teikti nuo 2016 metų.**
  - Šiai dienai įteisinta Farmacinės rūpybos paslauga įkvepiamuosius vaistinius preparatus vartojantiems pacientams, sergantiems astma, LOPL.

Vaistinės ir farmacijos specialistai ES

Vaistininkų skaičius kitose pasaulio šalyse, tenkantis 10.000 gyventojų, FIP 2017 duomenys

58%

ES gyventojų į artimiausią vaistinę gali nuvykti per 5 minutes.

98%

ES gyventojų artimiausią vaistinę gali pasiekti per 30 minučių.

Vidutiniškai vaistinėje ES dirba:

7+ darbuotojai,

įskaitant vaistininko padėjėjus, farmakotechnikus, kitą aptarnaujantį personalą

Viena vaistinė ES vidutiniškai aptarnauja

3,214 gyventojus

2,35 vaistininkai

7,3 vaistininkai tenka 10.000 gyventojų

Vaistinių skaičius ir farmacijos specialistai Lietuvoje

Teisinis
reglamentavimas

Vietos kriterijus: Netaikomas
Gyventojų skaičiaus kriterijus: Netaikomas
Atstumo kriterijus: Netaikomas
Oficinos plotas: ne mažiau 25 kv. m.

Vaistinės ir jų
filialai

1297

Vaistininkai

3397

Vaistininko
padėjėjai

1349

1 vaistinė

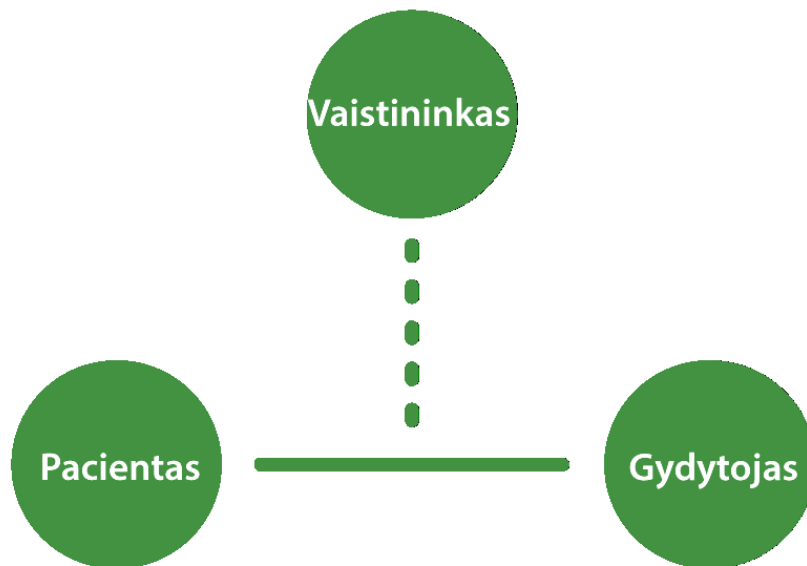
2259 gyventojams

12,1

Vaistininkų skaičius, tenkantis 10.000
gyventojų

- PSO, FIP, PGEU - ragina valstybes didinti vaistininko vaidmenį sveikatos priežiūros sistemoje
- Pasaulyje vaistininkai - ne tik specialistai, kurie išduoda vaistus
- Vaistininkai yra lygiaverčiai sveikatos priežiūros specialistai ir pacientų sveikatos partneriai

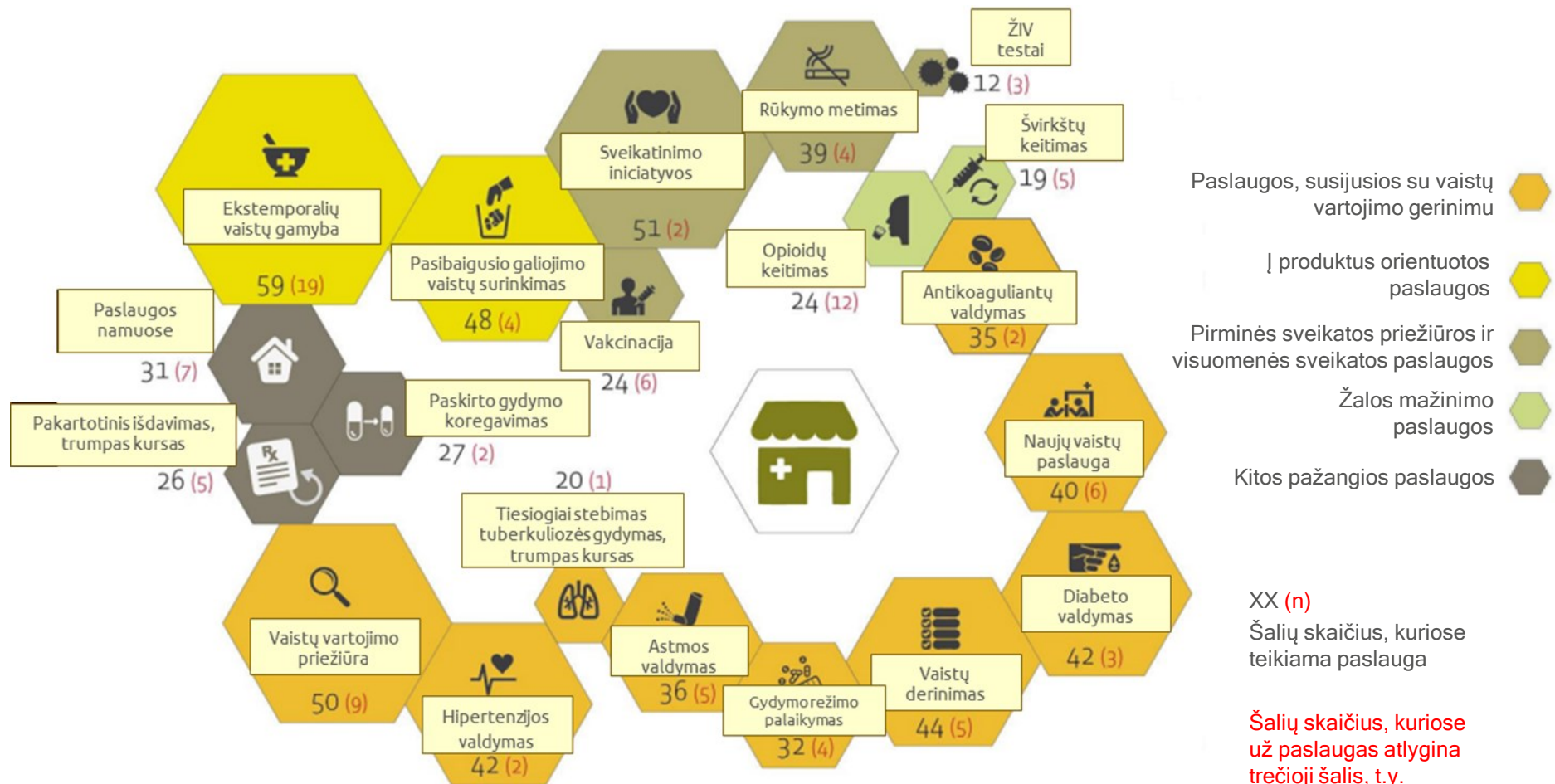
TRIJŲ NARIŲ KOMANDA

TIKSLAS - pagerinti paciento būklę,
gyvenimo kokybę

„Kaip rodo kitų šalių patirtis, investuoti į farmacinę rūpybą verta, nes sutaupomi tiek finansiniai, tiek žmogiškieji resursai.“

(FIP Generalinis sekretorius L. Besancon vizito Lietuvoje metu, 2016 m.).

Paslaugų spektras vaistinėse Europoje*

*FIP, 2017

n=74

Vaistų vartojimo gerinimas: Paslaugos, skatinančios racionalų vaistų vartojimą

Vartojamų vaistų
peržiūra
1 tipas

100%

Pagal apibrėžimą, Europoje visos vaistinės teikia 1 tipo vaistų vartojimo peržiūrą, kaip neatsiejamą nacionalinio privalomo vaistų išdavimo proceso dalį (vaistų tikrinimas, dozavimas, dažnumas, forma, trukmė, instrukcija, t.t. kiekvienam pacientui).

Vartojamų vaistų
peržiūra 2 tipas

53 %

53% iš visų atsakiusių šalių nurodė, kad teikia 2 tipo vartojamų vaistų peržiūrą, kas apima struktūruotą, privačią konsultaciją vaistininko teikiamą pacientui, orientuotą į gydymo režimo laikymąsi, saugų, efektyvų ir racionalų vaistų vartojimą.

Informacija
pacientams dėl
būklės/gydymo

57 %

Paslauga yra apibrėžiama kaip paslauga ar veikla, kai pacientams be standartinės konsultacijos ir patarimų, papildomai teikiama konkreti informacija apie jų vartojamus vaistus ar būseną ir ši paslauga teikiama 57 % šalių.

Asmeninės dozavimo
sistemos parengimas

37 %

Asmeninės dozavimo sistemos parengimas yra apibrėžiamas kaip, pavyzdžiui, „dozavimo dėžutė“ arba kita gydymo režimo laikymosi pagalba, kai dozės yra užpildomos į atitinkamą dėžutės ar pakelio tarpelį pagal laiką / dieną. Ši paslauga teikiama 37 % šalių.

Naujai vartojamų
vaistų paslauga

27 %

Dvidešimt septyni procentai atsakiusių šalių teikia paslaugą pacientams, kuriems vaistas paskiriamas pirmą kartą (taip pat žinoma kaip „naujo vaisto paslauga“). Yra apibrėžiama kaip paslauga, panaši į vartojamų vaistų peržiūrą, tačiau kuri yra specialiai teikiama pacientams, pradantiems vartoti naujus vaistus siekiant pagelbėti užtikrinant griežtą laikymąsi pirmaisiais gydymo mėnesiais.

Vaistų vartojimo gerinimas: Ligų valdymo paslaugos

**Astmos /LOPL
valdymas**

43%

Keturiasdešimt trys procentai šalių teikia paslaugas paremti pacientus, sergančius astma arba kitomis lėtinėmis obstrukcinėmis plaučių ligomis (LOPL).

**Diabeto
valdymas**

43%

Keturiasdešimt trys procentai šalių pacientams teikia diabeto valdymo paslaugas.

**Hipertenzijos
valdymas**

37%

Trisdešimt septyni procentai šalių pacientams teikia hipertenzijos valdymo paslaugas.

„Žmonės, sergantys lėtinėmis ligomis, kurios yra kontroliuojamos vaistais, pas savo vaistininkus lankosi dažniau nei pas bet kurį kitą sveikatos priežiūros specialistą.“

„Pacientai, sergantys astma, diabetu ar širdies ligomis, savo vaistininką mato kiekvieną kartą, kai gauna išrašytą receptą.“

Kraujo spaudimo
matavimas

90%

Devyniasdešimt procentų šalių nurodė, kad teikia kraujo spaudimo matavimo paslaugas.

Svoris

90%

Devyniasdešimt procentų šalių taip pat nurodė, kad teikia kūno svorio matavimo paslaugą.

Gliukozė

77%

Septyniasdešimt septyni procentai šalių nurodė, kad teikia gliukozės kiekio kraujyje nustatymo paslaugą.

Cholesterolis

73%

Septyniasdešimt trys procentai šalių nurodė, kad teikia cholesterolio matavimo paslaugą.

„Daug vaistinių Europoje yra pritaikytos atlikti pirminį sveikatos patikrinimą ir taip prisideda prie ankstyvojo ligų diagnozavimo, ypač žmonėms, kurie retai lankosi pas sveikatos specialistus. Vaistinės daliai visuomenės yra unikalūs vartai ir prieiga prie informacijos sveikatos priežiūros klausimais.“

Gripo vakcinos

40%

40% šalių skiepai nuo sezoninio gripo viruso yra prieinami netoli namų esančioje vaistinėje.
23% šalių vakcinaciją nuo gripo atlieka vaistininkai, o likusiose šalyse kiti sveikatos priežiūros specialistai vaistinėje.

Kitos vakcinos

17%

17% šalių kitos vakcinos (kelioninės, pneumokoko, žmogaus papildomos viruso vakcinos, kt.) yra injekuojamos vaistininko ir 20% šalių kitų sveikatos priežiūros specialistų vaistinėje.

Rūkymo nutraukimas

70%

70% šalių nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygmeniu teikia rūkymo nutraukimo paslaugas, padedančias žmonėms mesti rūkyti.

Adatų ir švirkštų keitimas

27%

27% šalių teikia adatų ir švirkštų keitimo paslaugą intraveninius narkotikus vartojantiems pacientams.

- Vienintelė įteisinta farmacinės rūpybos paslauga įkvepiamuosius vaistinius preparatus vartojantiems pacientams, sergantiems astma, LOPL.

O kas toliau?

- 2017 m. Kauno mieste atlikto tyrimo metu apklausti 346 visuomenės vaistinių pacientai. Respondentai teigė, kad naudojami ar naudotųsi šiomis farmacinės rūpybos ar kitomis vaistinėse teikiamomis paslaugomis:

61,1% sisteminių ligų valdymo

79,5 % norėtų asmeninio vaistininko (su galimybe pasikviesti konsultacijai į namus)

64,3 % pratęsti gydytojo paskirtus vaistus trumpiausiam gydymo kursui

61,9 % skiepų

69,3 % vaistų suderinamumo analizės

81,9 % vaistų ir kitų prekių pristatymo į namus

Ar Lietuvoje teikiamos Farmacinės paslaugos atitinka pacientų lūkesčius?

- Išduodamas kompensuojamuosius vaistinius preparatus, farmacijos specialistas turi informuoti gyventoją apie į kainyną įrašytą to paties bendrinio pavadinimo, stiprumo ir tos pačios farmacinės formos vaistinių preparatų kainas bei nustatytas priemokas ir **pasiūlyti jam pigiausią** vaistinį preparatą, už kurį priemoka mažiausia;
- Parduodamas receptinį nekompensuojamąjį vaistinį preparatą, turi informuoti gyventoją apie to paties bendrinio pavadinimo, farmacinės formos ir stiprumo vaistinių preparatų, esančių vaistinėje, kainas, pirmiausia pasiūlydamas pigiausią.

„Pirmas paskyrimas“: jei tam tikro bendrinio pavadinimo, stiprumo ir farmacinės formos kompensuojamasis vaistinis preparatas išrašomas pirmą kartą ar po 6 mėnesių pertraukos pakartotinai, pacientui turi būti išduotas (parduotas) pigiausias kompensuojamasis vaistinis preparatas.

*O kaip vaistinius preparatus
renkasi žmonės?*

Pacientų apsisprendimas įsigyti vaistą *

65% pacientų džiaugiasi vaistininko rekomendacija įsigyti pigiausią vaistą

BET:

91% pacientų į vaistinę ateina apsisprendę, kokį vaistą pirks

79% apklaustųjų vartoja tuos pačius vaistus 1-10 metų

65% laikosi gydytojo rekomendacijų

35% tik kartais sutinka keisti anksčiau vartotą preparatą, kai pakeitimą siūlo vaistininkas**

23% nekeistų „savo vaisto“ net jei jis taptų nekompensuojamu

46,7% pacientų renkasi originalų vaistą**

TIK 13,8% renkasi pigiausią vaistą**

* Synopticom tyrimas (n= 1300), 2017

** G. Urbanavičiūtė LSMU MBD 2017

Děkoju už děmesj!